

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

З КНИГОЮ У МАЙБУТНЄ!

КНИГА РОЗКРИВАЄТЬСЯ — МАНДРІВКА ПОЧИНАЄТЬСЯ

Методичні поради
до Всеукраїнського тижня дитячого читання — 2019

Київ — 2019

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

*КНИГА
РОЗКРИВАЄТЬСЯ —
МАНДРІВКА ПОЧИНАЄТЬСЯ*

*МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТИЖНЯ
ДИТЯЧОГО ЧИТАННЯ — 2019*

Київ – 2019

УДК 027.625:028

К 53

Відповідальна за випуск: Гордієнко А.І.
Матеріал підготувала: Осадча Ю.В.
Літературний редактор: Кійко Н.М.

«Книга розкривається — мандрівка починається» : метод. поради до Всеукр. тижня дит. читання / НБУ для дітей ; авт.-уклад. Ю. В. Осадча. — Київ, 2019. — 40 с.

Методичні поради на допомогу в проведенні Всеукраїнського тижня дитячого читання 2019 року, адресовані працівникам дитячих і шкільних бібліотек. У додатках подано розробки заходів, що сприятимуть популяризації книги та читання для дітей, а також список допоміжної літератури.

© Національна бібліотека України для дітей

«Книга розкривається — мандрівка починається» — це вірно, хоча і звучить, можливо, дещо архаїчно. Сьогодні книга, як засіб мандрівки у часі та просторі, посідає чи не найостаннє місце у дитячій свідомості. Як посунути її на одне із перших? Чи не для того існують своєрідні читацькі канікули: сім днів, присвячених дитячій книзі, які можуть змінювати назву, форму, заходи, але не сенс?

Всеукраїнський тиждень дитячого читання — це щорічна мандрівка у просторі дитячої літератури, це спроба дати дітям своєрідну карту для захоплюючої подорожі, або, говорячи по-сучасному, налаштувати навігатор пошуку Книги як вірного друга, читання — як захоплюючого дозвілля, бібліотеки — як місця ігор, спілкування і творчості.

Дитина у бібліотеці сьогодні — не пасивний споживач інформації, а повноправний учасник бібліотечного життя. Це доводять різноманітні заходи, присвячені книзі та читанню. Наприклад, не варто зводити роль книжкових виставок — візитних карток бібліотеки — лише до перегляду книг. Існує багато бібліотечних «хитрощів»: заховати книжку на виставці під обгортку; зашифрувати або «переплутати» назви книг; запропонувати читачам оформити і презентувати власну виставку; враховуючи особисті смаки, провести міні-квест з використанням книг на виставках; влаштувати бліц-вікторини на ту чи іншу тему. Поряд із традиційними схемами книжкових виставок письменників-ювілярів 2019 року (додатки 1.1 і 1.2) пропонуємо оформити виставку-гру «Особиста справа №...», де читачі повинні будуть вгадувати відомі твори за жартівливою анотацією, наприклад:

«Історія про повітряну подорож з метою придбання ексклюзивного жіночого взуття» (М. Гоголь, «Ніч перед Різдвом»);

«Казка про ефективного менеджера в управлінських структурах» (О. Пушкін, «Казка про царя Салтана»);

«Історична повість про передвиборчі піар-технології» (П. Куліш, «Чорна рада»);

«Історія одного незвичайного, але дуже ефективного виховання» (Р. Кіплінг, «Мауглі»);

«Роман про трьох дуууже різних чоловіків... хоча насправді їх було більше» (О. Дюма, «Три мушкетери»).

Так само, жодну дитячу бібліотеку сьогодні неможливо уявити без літературної гри. Відрізняючись одна від одної за змістом і формою, ігри у бібліотеках виконують одну мету — захоплююче і ненав'язливо відкривають читачам світ книги. Під час семи книжкових днів кожна дитяча бібліотека стає справді територією гри, де читачам, враховуючи їхній вік, пропонують традиційні вікторини і складні квести, ігри настільні і рухливі, творчі та інтелектуальні, ігри із використанням новітніх тех-

нологій. Перегорнувши календар літературних та пам'ятних дат поточного року, можна підготувати цілий спектр ігрових заходів: квести «Що Пчілка дітлахам несе?» за творами Олени Пчілки (додаток 3), «Всесвіт муммі-тролів» за казками Туве Янсон для читачів учнів 1-4 класів, «Услід за Ракетою на чотирьох лапах!» за книгами Джеймса Стронга для учнів 5-6 класів, етнографічну гру «Український рік» за творами В. Скура-тівського для учнів 7-9 класів (додаток 4). Використовуючи творчість сучасних вітчизняних і зарубіжних дитячих письменників, добре було б запропонувати читачам різних вікових категорій «літературне доміно» (додаток 2) — учасники повинні скласти назву, вгадати автора тєї чи іншої книги, а також вірно підібрати цитату. Такі ігри популяризують літературу, розвивають пам'ять, увагу, асоціативне мислення.

Поруч з ігровими заходами особливу роль у популяризації дитячого читання традиційно відіграють мультиплікаційне та кіномистецтво. У 2019 році варто згадати 100-річний ювілей українського дитячого поета і прозаїка Юхима Чеповецького, чиє ім'я як сценариста та автора пісень тісно пов'язане із рядом відомих мультфільмів, серед яких культові — «Лікар Айболить» та «Пригоди капітана Врунгеля». Читачів-учнів 1-4 класів варто запросити на мультиплікаційний калейдоскоп «Мульти-країна дядька Юхима», а читачів середнього і старшого шкільного віку зацікавить перегляд та подальше обговорення фільмів-екранізацій за творами відомої канадської письменниці Люсі Мод Монтгомері (список мультфільмів та фільмів див. у додатку 5), а також літературна світлиця «Ульф Старк та інші диваки» за книжками сучасного шведського письменника Ульфа Старка (додаток 6).

Дитяча творчість, на яку надихають саме книги — це також своєрідне продовження процесу читання, адже у цьому випадку читач може бути автором, співавтором, художником-ілюстратором, критиком, видавцем, режисером, актором. Доречним буде проведення протягом усього Тижня ряду конкурсів. Читачі зможуть захищати свої роботи у номінаціях «Нескінчене читання» на кращий літературний рімейк або передісторію улюбленої книги, «Сподобалося чи ні?» на кращий відгук на книгу, «Три хвилини!» на кращий бук-трейлер, «У світі книжкової моди» на кращий костюм літературного героя, «Бюро літературних знахідок» на кращу саморобку, «Книговернісаж» на кращу ілюстрацію тощо. Зазвичай підсумки таких конкурсів підбивають в останній день Тижня.

Читання не може існувати як окрема частина життя, воно міцно пов'язане із навчанням у школі та власним хоббі, співіснує (а не ворогує!) з інтернетом, соціальними мережами і може подарувати незабутні відкриття та зустрічі, і хтозна, визначити подальшу долю того, хто бере книгу до рук...

**КНИГИ НА БУДЬ-ЯКИЙ СМАК,
АБО ЧИТАННЯ ДЛЯ ТИХ, ХТО ХОЧЕ...**

Книжкова виставка зарубіжних письменників-ювілярів
для читачів-учнів 1-4 класів

Звернення до читачів.

**I. ...Дізнатися, як слониха впала з неба, або Чим закінчилися
пригоди іграшкового кролика. (Кейт ДіКамілло — 55 років).**

ДіКамілло К. Дивовижна подорож кролика Едварда : казк. повість / К. ДіКамілло ; пер. з англ. В. Панченко ; іл. Б. Ібатулліна. — Київ : Махаон-Україна, 2011. — 111 с. : іл.

ДіКамілло К. Історії про свинку Мерсі / К. ДіКамілло ; пер. з англ. В. Панченко ; худож. К. В. Дюсен. — Київ : Махаон-Україна, 2010. — 143 с. : іл.

ДіКамілло К. Пригоди мишеняти Десперо, а точніше — Історія про мишеня, принцесу, трохи супу та катушку ниток = The Tale of Despereaux / Кейт ДіКамілло ; пер. з англ. В. Панченко ; іл. І. Олейнікова. — Київ : Махаон-Україна, 2009. — 207 с. : іл.

ДіКамілло К. Спасибі Вінн-Діксі / К. ДіКамілло ; пер. з англ. В. Панченко ; іл. В. Буркіна. — Київ : Махаон-Україна, 2010. — 174 с. : іл.

ДіКамілло К. Тигр у повітрі / К. ДіКамілло ; пер. з англ. В. Панченко ; худож. В. Кожин. — Київ : Махаон-Україна, 2011. — 127 с. : іл.

ДіКамілло К. Як слониха впала з неба / К. ДіКамілло ; пер. з англ. В. Панченко ; іл. І. Олейнікова. — Київ : Махаон-Україна, 2010. — 143 с. : іл.

**II. ...Нескінченно і дивовижно подорожувати.
(Мікаель Енде — 90 років).**

Енде М. Диявольськигеніальноалкогольний пунш бажань = Der satanarchaolugenialkohollische Wunschpunsch / М. Енде ; з іл. Р. Кен ; пер. з нім. С. Орлової. — Харків : Vivat, 2017. — 190, [1] с. : іл. — (Щось цікаве).

Енде М. Джим Гудзик і машиніст Лукас : повість / М. Енде ; пер. з нім. І. Андрущенко ; худож. Ф. Дж. Тріпп. — Київ : Грані-Т, 2010. — 294 с. : іл.

Енде М. Момо : повість-казка / М. Енде ; пер. з нім. Є. Горевої ; мал. Л. Голембовської. — Київ : Веселка, 1985. — 204 с. : іл.

Енде М. Нескінченна історія = Die unendliche Geschichte / М. Енде ; пер. з нім. Ю. Прохаська ; обкл. Н. Ваджипової. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2008. — 558 с. — (Дивовижні світи).

III. ...Замислитися над казками із сумним кінцем. (Оскар Уайльд — 165 років).

Вайльд О. Казки / Оскар Вайльд ; пер. з англ. та передм. І. Корунця. — Київ : Школа, 2003. — 137 с. : іл.

Вайльд О. Кентервільський привид / О. Вайльд ; худож. Є. Чистоніна ; [літ. пер. О. Пилипенко] ; дизайн обкл. І. Цибань. — Харків : Віват, 2015. — 62, [1] с. : іл. — (Світ чарівних казок).

Уайльд О. Щасливий Принц : чарів. казка / О. Уайльд ; худож. Г. Анненко. — Київ : Юнік, 1992. — 16 с. : іл.

Wilde O. The Star-Child and Other Tales = Хлопчик-Зірка та інші казки / Вайльд, Оскар ; в оформ. обкл. використано картину Д. Рейнольдса. — Kyiv : Znannia, 2016. — 207 с. — (English Library). — Текст англ. мовою.

IV. ... Зареготатися над книжкою. (Джеремі Стронг — 70 років).

Стронг Д. Гармидер у школі / Д. Стронг ; з англ. пер. А. Поритко ; іл. М. Паленка. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2017. — 187 с. : іл. — (Читання для реготання).

Стронг Д. Знайомтесь: фараон! = Let's do the Pharaoh! : [повість] / Д. Стронг ; з англ. пер. А. Поритко та Н. Трохим ; іл. М. Паленка. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2011. — 223 с. : іл. — (Читання для реготання).

Стронг Д. Каникули з близнятами : повісті / Д. Стронг ; іл. М. Паленка ; з англ. пер. О. Стадник. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2018. — 189 с. : іл. — (Читання для реготання).

Стронг Д. Нові пригоди Ракети на чотирьох лапах : роман / Д. Стронг, Джеремі ; з англ. пер. В. Морозов ; іл. М. Паленка. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2014. — 219 с. : іл. — (Читання для реготання).

V. ... Почитати про себе і своїх ровесників. (Еріх Кестнер — 120 років).

Кестнер Е. Еміль і детективи; Еміль і троє близнюків; Повесть про Чоловічка : повісті / Е. Кестнер ; пер. з нім. К. Гловацької ; мал. А. Старостенка ; передм. А. Баканова. — Київ : Веселка, 1997. — 336 с. : іл. (Лауреати Міжнародної премії ім. Г.-К. Андерсена).

Кестнер Э. Кнопка и Антон : повесть / Э. Кестнер ; пер. с нем. Е. Вильмонт ; худож. Е. Лысенко. — Одесса : Два Слона, 1994. — 155 с. : іл. — (Семейная б-ка. В кругу семьи).

Кестнер Э. Когда я был маленьким : повесть / Э. Кестнер ; пер. с нем. В. Курелла ; рис. Х. Лемке. — Москва : Дет. л-ра, 1976. — 175 с. : іл.

Кестнер Е. Летючий клас = Die Fliegende Klassenzimmer : повість / Е. Кестнер ; пер. з нім. І. Андрущенко; худож. К. Міщук. — Київ : Юніверс, 2007. — 148 с. : іл. — (Лауреати Андерсенівської премії).

Кестнер Э. Прodelки близнецов / Э. Кестнер ; пер. с нем. Е. Вильмонт ; худож. В. Юдин. — Одесса, М. : Два Слона: Дуэт, 1993. — 127 с. : іл. — (Семейная б-ка. В кругу семьи).

Кестнер Е. 35 травня, або Конрад і дедо Океанії = Der 35. Mai oder Konrad reitet die Suedsee / Е. Кестнер ; Goethe-Institut ; з нім. пер. О. Сидор. — Львів : Кальварія, 2008. — 159 с. : іл.

Додаток 1
Додаток 1.2

ДОКІЯ І ГАННА. ПОЕЗІЯ І ПРОЗА. ДИПТИХ

*Книжкова виставка до ювілеїв українських письменниць
для читачів-учнів 7-9 класів*

*Я ніжна Жінка мужня Жінка
Ніж
Я вільна Жінка сильна Жінка
Сіль
Я поле-жінка колос-жінка
Кров
Я корінь-жінка Дерево-жінка
Плоть...
Рута Вітер¹*

І. Дочка Чумацького шляху. (115 років від дня народження Докії Гуменної).

...Перше, що я пам'ятаю — це страшний жаль за чимось. Щось було і вже ніколи того не буде. Щось чудове, рідне й дороге. Я тут чужа, нікому не мила. Але головне у цьому переживанні — страшний жаль, що пронизує всю істоту...

Д. Гуменна²

Гуменна Д. Благослови, мати! : казка-есеї / Д. Гуменна ; худож. Т. Цимбал. — Київ : КМ Академія, 1995. — 267 с. : іл.

Гуменна Д. Дар Евдотеї : Іспит пам'яті. Кн. 1. Кн. 2 / Д. Гуменна ; передм. В. Пепи. — Київ : Дніпро, 2004. — 517 с.

Гуменна Д. Діти Чумацького Шляху: роман у 4 кн. / Д. Гуменна. — Київ : Укр. Центр духов. Культури, 1998. — 575 с. — (Укр. Істор. роман).

Гуменна Д. Хрещатий Яр (Київ 1941-1943): роман-хроніка / Д. Гуменна ; передм. О. Веремійчик. — Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 2001. — 406 с.

Гуменна Д. Чотири сонця : оповідання й новели / Д. Гуменна. — Нью-Йорк : Слово, 1969. — 247 с.

¹ 12 неймовірно гарних поезій про жінку. — Режим доступу : <https://korali.info/usnavorchist/12-neimovirno-garnih-poezii-pro-zhinku.html>

² **Гуменна Д.** Дар Евдотеї / Д. Гуменна. — Київ : Дніпро, 2004. — С. 20.

II. Паралелі. Люстра. Слова: поетові літа... (До 95-річчя від дня народження Ганни Черінь).

*Автор не авто.
Не лічить миль,
Лічить любов і біль.
Скільки літ має грецький міт?
Світові скільки літ?
Скільки літ мають сльози і сміх,
Стільки й тому, хто пише про них.
Г. Черінь³*

Черінь Г. Дев'яте чудо : п'ять подорож. нарисів / Г. Черінь ; [передм. авт.] ; худож. оформ., обкл. В. Магаса ; фотогр. С. Паньківа. — Київ : Юніверс, 2005. — 303, [16] с. : [8] окр. арк. фотоіл.

Черінь Г. Люстро мого життя : оповідання / Г. Черінь ; худож. оформл. Є. Кравець. — Київ : МП «Арфа-2», 1992. — 175 с. : 1 арк. портр.

Черінь Г. Меандри / Г. Черінь ; [передм. Л. Гусака]. — Київ : Києво-Могилян. академія, 2012. — 223 с. : фотоіл.

Черінь Г. Паралелі : (2006-2009) / Г. Черінь ; [передм. П. Сороки]. — Київ : Сучасн. письменник, 2009. — 229 с. : фотоіл., портр.

Черінь Г. Слова : роман у віршах / Г. Черінь ; худож. А. Корженко. — Київ : Оберіг, 1991. — 251 с. : 1 арк. портр. — (Л-ра укр. зарубіжжя).

Черінь Г. Сьогодні, вчора і позавчора : [зб. віршів] / Г. Черінь. — Київ : Сучасн. письменник, 2010. — 329 с. : іл., фотоіл., портр. — Бібліогр.: с. 322-327.

³ Черінь Г. Слова / Г. Черінь. — Київ, 1991. — С. 12.

Додаток 2

ЛІТЕРАТУРНЕ ДОМІНО

Гра для читачів різних вікових категорій

Мета. Популяризація творів сучасних українських дитячих письменників та письменників-ювілярів 2019 року.

Обладнання. Картки з іменами письменників, їх творами, цитатами з творів та назвами країн.

Правила гри. Гра проводиться за правилами доміно. У грі можуть брати участь від 3-ох до 6 гравців. Між учасниками розподіляється рівна кількість карток із текстом віршів, розділених навпіл. Учасники гри повинні або скласти назву твору (додаток 2.1), підібрати до письменника його твір (додаток 2.2), а до цитати автора і назву твору (додаток 2.3). Картки складаються від центральної картки в обидва боки – справа наліво і зліва направо. Виграє той, хто закінчить гру або поставить так звану «рибу».

Приклад. Ведучий викладає центральну картку.

Заржицька Еліна Китеня Тимко та...	Андрусяк І. Третій ...
---------------------------------------	---------------------------

Учасники повинні знайти ті картки, у результаті яких будуть складені повні назви книг. У даному випадку доміно праворуч складатиметься таким чином.

Заржицька Еліна Китеня Тимко та...	Морська зірочка	<i>Галина Малик.</i> <i>Вуйко Йой і Страшна</i>
---	----------------------------------	--

Отже, наступна картка повинна поєднати назву книги Галини Малик. Ланцюжок матиме такий вигляд.

Галина Малик. Вуйко Йой і Страшна	Велика Кука.	
--------------------------------------	--------------	--

Доміно ліворуч складається аналогічно.

Додаток 2.1

СЛОВО ДО СЛОВА — ОТО Й НАЗВА!

Для читачів-учнів 1-4 класів

Центральна картка

Заржицька Еліна Китеня Тимко та...	Андрусяк Іван Третій ...
---	-------------------------------------

Ліворуч

	Іван Андрусяк. Третій...
сніг.	Леся Воронина. Хто впіймає
шаленого кльоцика?	Кузько Кузякін. Біла трішки
чорна-пречорна книжка.	Оксана Луцевська. Вовчик -
колядник.	Сашко Дерманський. Маляка —
принцеса Драконії.	Еліна Заржицька. Як черепаха Наталка
до школи збиралася.	Леся Воронина. Слон на ім'я
Гудзик.	Сашко Дерманський. Стонадцять
халеп Остапа Квіточки.	Катерина Єгорушкіна. Будиночок з
води.	Леся Воронина. Планета Смугастих
Равликів.	Сашко Дерманський. Казки дракона
Омелька.	Юрій Бедрик. Тьотя
Бегемотя.	Зірка Мензатюк. Казочки-
куцехвостики.	Ніна Воскресенська. Руда
ворона.	Галина Кирпа. Тринадцятий
місяць у році.	Олександр Гаврош. Різдвняний
песик.	Іван Андрусяк. Сорокопуди, або
Як Ліза і Стефа	із дому втікали

Праворуч

Еліна Заржицька. Китеня Тимко	
та Морська зірочка	Галина Малик. Вуйко Йой і Страшна
Велика Кука.	Сашко Дерманський. День
народження привида.	Катерина Єгорушкіна. Птахи
Янголи.	Іван Андрусак. М'яке
та пухнасте.	Мар'яна і Тарас Прохаськи. Куди
зникло море?	Дзвінка Матіяш. Казки
П'ятинки.	Леся Воронина. Таємне Товариство
Боягузів та Брехунів.	Кузько Кузякін. Росли груші
на вербі!	Еліна Заржицька. Пригоди Рожевого Динозаврика
та його друзів	Мар'яна і Тарас Прохаськи. Хто
зробить сніг?	Іван Малкович. Історія одного
поросяти.	Марина Павленко. Домовичок з
палітрою.	Петро Сорока. Мандри
реп'яшка Чіпа	Тетяна Череп-Пероганич. Назустріч
сонечку.	Кузько Кузякін. (Я х трамвай + зоопарк) :
Обережно!	У книзі водяться таргани

Додаток 2.2.

АВТОР — ДО НАЗВИ Для читачів-учнів 5-6 класів

Центральна картка

В. Королів-Старий	Еріх Кестнер
--------------------------	---------------------

Ліворуч

Еміль і детективи.	Ю. Олеша
Три товстуні.	З. Мензатюк
Таємниця козацької шаблі.	У. Старк
Диваки і зануди.	М. Морозенко
Іван Сірко — великий характерник.	Кейт ді Камілло
Дивовижна подорож кролика Едварда.	П. Треверс
Мері Поппінс.	Д. Пеннак
Собака Пес.	Т. Янсон
Муммі-Троллі.	М. Енде
Момо.	

Праворуч

Чмелик	К. Буличов
Дівчинка з Землі	Ф. Бернетт
Таємничий сад	Ф. Зальтен
Дитинство Бембі	Г. Почепцов
Невидимі замки	Люсі Мод Монтгомері
Енн із Зелених Дахів	О. Вальд
Велетень-егоїст	Я. Стельмах
Митькозавр із Юрівки	Д. Купер
Останній із могікан	Д. Стронг
Ракета на чотирьох лапах	

Додаток 2.3

СКЛАДИ ЦИТАТУ

Для читачів-учнів 5-6 класів

Центральна картка

Не слухала Катерина Ні батька, ні неньки. Полюбила москалика, Як знало серденько.	Еней був парубок моторний І хлопець хоть куди козак, Удавсь на всеє зле проворний, Завзятіший од всіх бурлак.
--	--

Ліворуч

Не слухала Катерина Ні батька, ні неньки. Полюбила москалика, Як знало серденько.	
Т. Шевченко. «Катерина».	«Скинсья, рибо», — і скидається риба. «Покотися, зірко», — котиться. «Подайте голос, трави», — і одзивається перепілка...
О. Довженко. «Зачарована Десна»	Вітер віє, вітер віє, Серце тужить, серце мліє, Вітер віє, не вертає, Серце з жалю завмирає.
С. Руданський. «Повій, вітре, на Україну»	Навіщо вона тут, так далеко від рідної домівки, нащо, нащо, Настасю? Питала сама себе, питало чуже небо, питали чужі дерева, питали чужі птахи, питали чужі води, увесь простір гукав коротким і безнадійним: «Нащо, нащо, Настасю?». Востаннє чула своє ім'я тут, над морем, бо воно мало втонути в морі назавжди, навіки... І назване було море Чорним.
П. Загребельний. «Роксолана»	У всякого своя доля, І свій шлях широкий.

Т. Шевченко. «Сон»	Василько їхав, а саней не було. Коні, брѣохаючись по заметах та по кучугурах, потомились і стали. Василько заблудивсь. Йому було голодно й страшно. Він заплакав. Навкруги вила хуртовина, бурхав холодний вітер та крутив снігом, а Василькові згадалась тепла, ясна батькова хата.
М. Коцюбинський. «Ялинка»	Де злагода в сімействі, Де мир і тишина. Щасливі там люди, Блаженна сторона.
І. Котляревський. «Наталка Полтавка»	Як ударила революція — завертівся. Будував Україну... Де співають — там і я! Де говорять — там і я! Де засідають — там і я! Державний муж, одне слово.
Остап Вишня. «Автобіографія»	Не розгледівши, кажуть, броду Не лізь прожогом першим в воду, Бо щоб не насмішив людей.
І. Котляревський. «Енеїда»	На небі сонце — серед нив я. Більше нікого. Йду. Гладжу рукою соболину шерсть ячменів, шовк колосистої хвилі... Тихо пливе блакитними річками льон... Волошки дивляться в небо. Вони хотіли бути як небо і стали як небо.
М. Коцюбинський. «Intermezzo»	Якби ви вчилися так як треба, То й мудрість би була своя.
Т. Шевченко. «І мертвим, і живим...»	— Тепер благослови, мати, дітей своїх!.. Благай Бога, щоб фортунило їм на війні, щоб вони повсякчас боронили свою честь лицарську, щоб стояли довіку за віру Христову, а коли ні — хай краще пропадуть, щоб і духу їхнього не було на світі!.. Підійдіть, діти, до матері: молитва материна із морського дна вертає й на землі спасає.

М. Гоголь. «Тарас Бульба»	«Як не плакати мені, — Стара баба каже, Коли мене голос ваш, Аж до серця в'яже. Так колись моя коза На льоду кричала, Коли її звірина, Бідну, розривала».
С. Руданський. «Жалібний дяк»	По весні 1663 року двоє подорожніх, верхи на добрих конях, ізближались до Киева з Білогородського шляху. Один був молодий собі козак, збройний, як до війни; другий по одежі і по сивій бороді, сказати би, піп, а по шаблюці під рясою, по пістолях за поясом і по довгих шрамах на виду — старий «козарлюга». Коні в їх потомлені, одежа й тороки позапилювані: зараз було знати, що ідуть не зблизька.
П. Куліш. «Чорна рада»	На половецькому коні гнідому Закутому не в бронь, а в грубі шрами, Князь Ігор їхав із війни додому Терновими байраками-ярами.
Д. Павличко. «Князь»	

Праворуч

	Еней був парубок моторний І хлопець хоть куди козак, Удавсь на всеє зле проворний, Завзятіший од всіх бурлак.
І. Котляревський. «Енеїда»	Вікно брязнуло з гуркотом; шибки з дзвоном повилітали геть, і страшна свиняча морда висунулась, поводячи очима, ніби питалася: а що ви тут робите, добрі люди?
М. Гоголь. «Сорочинський ярмарок»	Як я малим збирався навесні Піти у світ незнаними шляхами, — Сорочку мати вишила мені Червоними і чорними нитками.

Д. Павличко. «Два кольори»	Та, чоловіче Божий, війна — це ж моє рідне дело. Я ж увесь свій вік воювався з... бабою. Лукерки моєї не знали? Хіба ж такі страженія були, як з отими поганцями на горищі! А покійниця моя — хай царствує! — та вона б сама на дивізію з рогачем пішла!
Остап Вишня. «Зенітка»	Зоре моя вечірняя, Зійди над горою. Поговорим тихесенько В неволі з тобою.
Т. Шевченко. «Княжна»	Я лежу в темряві без сну вже три місяці й дванадцять днів... Я лічу дні й ночі, як нещастя... Хтось прийде, присунеться нечутно, поставить питво, поправить подушку, схилиться наді мною, прошепоче ласкаво: «Батьку!», але мене тут немає, я лежу й не лежу, дух мій давно відлетів з цього темного покою, дух рветься до небес, але падає і падає на землю. Накрити б її усю, наче крилом Божим!.. Гей, лицарі-браття...
П. Загребельний. «Я, Богдан»	Не вмирає душа наша, Не вмирає воля, І неситий не виоре На дні моря поля.
Т. Шевченко. «Кавказ»	А пан, котрий жениться на простій дівці, чи буде її вірно любити? Чи буде їй щирим другом до смерті? Йому в голові і буде все роїтися, що він її виручив із бідності, вивів в люди і що вона йому не рівня; буде на неї дивитися із презирством і обходитися з неповагою, і у пана така жінка буде гірше наймички.
І. Котляревський. «Наталка Полтавка»	Цвітуть яблуні. Сонце вже встало і золотить повітря. Так тепло, так радісно. Птахи щебечуть під блакитним небом. Я машинально зриваю цвіт яблуні і прикладаю холодну од роси квітку до лица. Рожеві платочки од грубого дотику руки обсипаються і тихо падають додолу. Хіба не так сталося з життям моєї дитини?

М. Коцюбинський. «Цвіт яблуні»	«Чого, брате, так збілів, Що з тобою сталося?». — Ах, за мною, через став Аж сто вовків гналось!
С. Руданський. «Вовки»	Підбігши, раптом схопив він обома руками місяць, кривляючись та дмухаючи, перекидав його з руки в руку як мужик, що дістав голими руками жарину для своєї люльки; нарешті покvapно сховав до кишені і, начебто нічого й не було, побіг далі.
М. Гоголь. «Ніч перед Різдвом»	Гомоніла Україна, Довго гомоніла, Довго-довго кров степами Текла, червоніла...
Т. Шевченко. «Гайдамаки»	Дуже рано починалася за старих часів на селі професійна освіта... Перший курс — це гуси... Вищий курс — це свині. Потім ішли такі «курси» нашої освіти: телята, вівці, коні, корови...
Остап Вишня. «Як ми колись учились»	Де общее добро в упадку Забудь отца, забудь і матку, Лети повинність ісправлять.
І. Котляревський. «Енеїда»	«Бачиш ти, он стоять перед тобою три пагорки. Багато буде на них квітів різних; та, борони тебе нетутешня сила, зірвати хоч одну. Але тільки зацвіте папороть, хапай її і не озирайся, що б тобі позаду не причулося».
М. Гоголь. «Вечір проти Івана Купала»	Возвеличу Малих отих рабів німих, Я на сторожі коло них Поставлю слово!
Т. Шевченко. «Подражаніє 11 псалму»	

ЩО ПЧІЛКА ДІТЛАХАМ НЕСЕ?

*Літературний квест за творчістю Олени Пчілки
для читачів-учнів 1-4 класів*

Мета. Познайомити дітей із творами Олени Пчілки.

Умови гри. У квесті беруть участь 2 команди. Виконуючи завдання, діти переходять з одного рівня на другий і отримують слова, із яких повинні скласти у кінці гри цитату Олени Пчілки. Виграє команда, яка зробить це першою.

Слова-призи: Діти, дорогий, молода, наш, наша, надія, скарб, Україна, це, це.

Вислів: «Діти — це наш дорогий скарб, це наша надія, це — молода Україна».

Обладнання. Картки з віршами та малюнками, предмети — відповіді до загадок.

Хід гри.

Перший рівень. «Імена».

Завдання: вставити у віршах пропущені літери і скласти із них такі слова.

1. Справжнє ім'я поетеси:

Г(О)ді, діточки, вам спать!
Час давно вже вам вставать!
Г(Л)яньте: сонечко смієт(Ь)ся,
В небі жайворонок в'ється.
В'ється, радісно співає, —
Він весну вам сповіщає!
А весна та, чарівниця,
Щиро вам несе (Г)остинця;
Пташка, рибк(А), звір на волі,
Божа пчілка, квітка в полі, —
Всі весною оживають,
Весну-красну прославляють.

(Ольга).

2. Дівоче прізвище Олени Пчілки:

Вплив місяць із-за хмари та й став сере(Д) неба,
Мов людей спитати хоче, чого кому т(Р)еба.
Під вікнами хуртовин(А) виє та голосить,
До хатини убо(Г)ої стежечки заносить.
Засмутився срібнор(О)гий, в х(М)ароньку сховався,
Н(А)че лиха, що побачив, він і сам злякався,
А зіронька в чистім (Н)ебі місяця спиняє:
«Не ховайся, місяченьку, хай світл(О) осяє
Те життя, гіркую долю, занесені хати,
Бо не можна у темря(В)і порадоньку д(А)ти!» *(Драгоманова).*

3. Прізвище Олени Пчілки після заміжжя:

Вертаються школярики
Із ш(К)оли дод(О)му.
Скільки втіхи, (С)кільки щастя
Малому й старому!..
Зустрівають, огляд(А)ють:
«Чи великий виріс,
(Ч)и не схуд? А що з науки
Наш хлопчина виніс?» *(Косач).*

4. Ім'я доньки Олени Пчілки:

Спи, моя доненько, спи, моя доленько,
Я ко(Л)ишу на руках.
А як заснеш, моя ясн(А)я зо(Р)енько, —
Сяду в тебе в головах...
І все ж(И)ття твоє буду, дитя моє,
(С)ерцем тебе пильнув(А)ть,
І спочування повік таке самее
Буду тобі уділять. *(Лариса).*

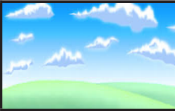

Другий рівень. Лото «Пори року».

Завдання: вставити у картку з віршем слова замість картинок.

бджоли	літо	садок
горошок	мак	сонце
дітки	метелики	соняшник
квітки (квіток)	небо (неба)	травиця (травиці)
листки	пташка	хата (хати)
		хмарки

«Діточкам»

Гайда,		у	садок	
Любо	там	і	мило!	
Скільки	всяких	там		
Сей	рік	уродило!		
Повна	рожа,		чубатий,	
Між	кущами	м'ята,		
І	барвіночок	хрещатий		
Стелеться	до			
Там		і		
Пташки-	щобетути,			
А	в			
	скрізь	навколо		
Кузки-	скрекотухи.			
	з		світить,	гріє
Сяє,	мов	сміється.		
І,	як	вільна		мрія
До	небес	несеться.		

«Як швидко літо проминуло!»

Як	швидко		проминуло!	
Прийшла	осіння	пора.		
Немов	на	крилах	полинуло	
Кохане	літечко	з	двора.	
	марніє	потихеньку,		
Пожовклі	падають			
Вітрець	не	віє	вже	тепленько, —
Жене	понурії			
Посох		на	городі,	
Мачок	вже	цвіт	давно	згубив,
Високий		на	грядці	
Журливо	голову	схилив.		

Третій рівень «Римо-вікторина».

Завдання: обрати правильний варіант рими.

Там, на килиму, хлоп'ятко
Біля груби задрімало,
Гарне сиве ...
Край його мурчить помалу.
(Левенятко, цуценятко, **котенятко**).
(«Зимовий вечір»)

Ох, ті санки-гринджолята!
Коней не треба до них:
Роблять їх мудро ...
Треба прудких тільки ніг!
(Хлоп'ята, **малята**, дівчата).
(«Гринджолята»)

Маруся з братиком у хаті,
Тепер на волю не багаті,
Лиш ту собі потіху мають,
Що дивні квіти...
(Виростають, **розглядають**, розмовляють)
(«Сон»)

Весна-чарівниця
Неначе...
Наказ свій послала,
Щоб краса вставала.
(Сестриця, дівиця, **цариця**).
(«Весна-чарівниця»)

Четвертий рівень «Словник».

Завдання: знайти схожі слова із віршів Олени Пчілки.

Пічка (**грубка**),
санчата (**ґринджоли**),
нехай (**най**),

зошити (**зшитки**),
троянда (**ружа**),
букетик (**пучечок**).

П'ятий рівень «Стіл загадок».

Завдання: знайти на столі предмет-відгадку.

1. Стоїть півень над водою
з червоною бородою —
хто не йде, за борідку щипне. **(Калина)**

2. В одній бочечці два пивця,
та й не сколочуються разом. **(Яйце)**

3. Підсмикане, підтикане,
та й гайда по хаті. **(Віник)**

4. Мовчить, а сто
нерозумних навчить. **(Книжка)**

5. Латка на латці,
а всередині — гризь. **(Капуста)**

6. Без рук, без сокири
збудована хата. **(Гніздо)**

Шостий рівень «Творчий конкурс».

Вірш «Ходить гарбуз по городу»

Завдання для 1-ої команди: намалювати ілюстрацію до вірша.

Завдання для 2-ої команди: інсценізувати вірш.

Сьомий рівень. Спотиканки-сходинки.

Завдання: промовити без помилок скоромовку.

окріп.
кипів
Прокопа
так і без
окріп,
кипів
Прокопові
Як і при
окріп;
кипів
Прокіп,
1. Пішов

варениченьки.
ось поваряться
вередниченьки, —
не вередуйте,
вареничків;
що не зварили
вереднички
2. Вередували

УКРАЇНСЬКИЙ РІК

Етнографічно-літературне змагання
«Розумники і розумниці» за книгами В. Скуратівського
для читачів-учнів 5-9 класів

Мета. Ознайомити читачів із народними звичаями за допомогою книг Василя Скуратівського.

Умови гри. У грі беруть участь 3 команди по 3 гравця, яким надається на вибір три різні доріжки: зелена, жовта і червона. Зелена доріжка складається із чотирьох етапів, на ній двічі можна відповісти неправильно; жовта — із трьох, але неправильно відповісти можна тільки один раз; червона — із двох, але помилятися не можна. За правильну відповідь на запитання учасникові вручається орден. Гравець, який помилився, має право відповісти на одне блиц-питання. У наступний тур виходять ті, хто має найбільшу кількість орденів. За підсумками фіналу підраховується загальна кількість орденів від усіх учасників фіналу кожної команди.

ПЕРША ТРІЙКА

Зелена доріжка.

Яка страва буває багатою, щедрою і голодною? (*Кутя*).

Які весняні свята, пов'язані з птахами? (*Сорок святих, Благовіщення*).

Як називається перший понеділок Великого Посту? (*Чистий Понеділок*).

У якому місяці найчастіше святкують Великдень? (*Квітень*).

Жовта доріжка.

Чому на Катерини ставили у воду вишневі гілки? (*Ворожили на весілля*).

Хто такий міхоноша? (*Керівник колядницької ватаги на Різдво*).

Кого вважали найбільш небезпечним на Зелені Свята? (*Русалок*).

Червона доріжка.

Яке православне свято назвалося у народі Зимобором і Громницею? (*Стрітєння*).

На який зимовий місяць припадає найбільше свят? (*Грудень*).

ДРУГА ТРІЙКА

Зелена доріжка.

Яка страва була головною на Зелених святах? **(Ясчня).**

В який день на Страсному Тижні прибирали у хаті, випалювали сіль, пекли паски та несли із церкви вогонь? **(Четвер).**

Чому на свято Здвиження не ходили до лісу? **(За народними віруваннями, у цей день у лісі було багато гадюк).**

Що не можна було робити до другого Спасу? **(Їсти яблука).**

Жовта доріжка.

Як називали у народі свято святого Андрія? **(Калита).**

Яку властивість має вода у ніч на Водохрещення?

(В цей час вона уся освячується).

Який день серед православних вважається найскорботнішим у році?

(Страсна П'ятниця).

Червона доріжка.

Яке свято завершує Великий Піст? **(Вербна неділя).**

Яке православне свято відзначається разом із старим новим роком?

(Обрізання Господнє).

ТРЕТЯ ТРІЙКА

Зелена доріжка.

Як називався сніп, який ставили на покуть на Різдво? **(Дідух).**

Яке літнє свято залишилось язичницьким навіть після адаптації до православного? **(Івана Купала).**

У який день заборонялося варити борщ?

(Головсік – свято Усікновіння Голови Іоанна Предтечі).

Яке християнське свято називають святом свят? **(Великдень).**

Жовта доріжка.

Хто із святих вважається покровителькою рукоділля? **(Варвара).**

Що характерно для останньої неділі перед Великим Постом?

(У цю неділю усі прощають одне одному образи).

Скільки тижнів триває Великий Піст? **(6).**

Червона доріжка.

Яку назву має Водохрещення у православному календарі?

(Богоявлення Господнє).

У який день тижня у храмах поминають спочилих? **(У суботу).**

ФІНАЛ

Зелена доріжка.

Як називалося молодіжне дозвілля у різні пори року?

(Вулиці, вечорниці, досвітки).

Коли наші предки волочили колодку?

(В останній тиждень напередодні Великого Посту).

На яке зимове свято прибуває день? **(Спиридона).**

Як називалася лялька-опудало, яку робили дівчата на купальське свято? **(Марена).**

Жовта доріжка.

Скільки найголовніших свят відзначає православна Церква протягом року? **(12).**

Чому обряд засівання відбувався на старий новий рік?

(Тому що цей день є святом святого Василя Великого, який вважався покровителем землеробства).

Коли відбувалося «весілля» свічки, «засиджини» майстрів, «пострижини» і «посаджини на коня» хлопчиків? **(На Семена Стовпника).**

Червона доріжка.

Який піст не має чітко визначеної кількості днів? **(Петрівка).**

Коли святкується Вознесіння Господнє?

(Через 40 днів після Великодня).

БЛІЦ-ТУРНІР

Вставити слово у прислів'я (1 орден).

Відповісти на питання: варіант Б (2 ордени), варіант В (3 ордени).

1. Перша ... жито засіває, друга ... дощем поливає, третя ... снігом засипає.

а) вставити слово **(Пречиста)**;

б) назвати свята **(Перша Пречиста — Успіння Пресвятої Богородиці, Друга — Різдво Пресвятої Богородиці, Третя — Введення Пресвятої Богородиці до Храму)**;

в) назвати дні святкування **(28 серпня, 21 вересня, 4 грудня).**

2. Прийшов ..., пора братися на ум.

а) вставити слово **(Наум)**;

б) пояснити прислів'я **(учбовий рік розпочинався в грудні, у день святого пророка Наума)**;

в) назвати дату святкування **(14 грудня).**

3. На першого ... не буває холодно ніколи, на другого ... не буває тепла ніколи.

а) вставити слово (**Миколи**);

б) назвати дні, коли святкується весняний і літній Микола (**22 травня, 19 грудня**);

в) чому перший Микола святкується у грудні, а другий — у травні? (**Тому що церковний Новий рік розпочинався у вересні, отже, рахуючи від осені, перше Миколине свято припадало на грудень**).

4. Тріщи не тріщи, а вже минули ...

а) вставити слово (**Водохрищі**);

б) назвати дату свята (**19 грудня**);

в) пояснити прислів'я

(**після свята Водохрещення вже не було сильних морозів**).

5. Прийшов Предтеча і забрав ... на плечі.

а) вставити слово (**свята**);

б) пояснити прислів'я (**20 січня святкується собор Іоанна Предтечі і завершується цикл різдвяних свят**);

в) як звали святого Пророка, Предтечу і Хрестителя Господня? (**Іоанн**).

6. З Петра Вериги чекай

а) вставити слово (**відлига**);

б) пояснити прислів'я (**цей день наприкінці січня вважався останнім днем зими**);

в) чи існує святий на ім'я Петро Верига? (**Ні, тому в цей день Православна Церква святкує Поклоніння чесним оковам (веригам) апостола Петра**).

7. «Яка Явдоха, таке і ...».

а) вставити слово (**літо**);

б) назвати місяць, у якому відзначається свято (**березень**);

в) яке свято святкували наші предки 14 березня у дохристиянські часи? (**Новий рік**).

8. «На ... птиця не в'є гнізда, дівка косу не чеше».

а) вставити слово (**Благовіщення**);

б) назвати дату свята (**7 квітня**);

в) яка подія пов'язана із святом Благовіщення?

(**У цей день Архангел Гавриїл з'явився до Діви Марії із благою звісткою, що вона народить Спасителя-Месію від Духа Святого**).

9. «Ой зав'ю ... та на всі святки».

- а) вставити слово (**вінки**);
- б) із яким святом пов'язаний обряд завивання вінків (**Трійця**);
- в) як у народі називалася остання неділя перед Трійцею? (**Зелена, або Клечальна неділя**).

10. «До Петра не сподівайся ... ».

- а) вставити слово (**тепла**);
- б) назвати дату свята (**12 липня**);
- в) пояснити прислів'я (**справжня спека приходила тільки після свята святих апостолів Петра і Павла**).

11. Прийшов ... — пішло літо від нас.

- а) вставити слово (**Спас**);
- б) назвати дату свята (**19 серпня**);
- в) скільки свят під назвою Спаса відзначаються у серпні? (**3**).

12. У Пилипівку ... до обіду.

- а) вставити слово (**день**);
- б) що мається на увазі під назвою Пилипівка? (**Різдвяний піст**);
- в) пояснити прислів'я. (**Пилипівка припадає на грудень, коли дні стають найкоротшими**).

СПИСОК ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ

Мультиплікаційні фільми

Івасик-Телесик / реж. Л. Зарубін ; сцен. Ю. Чеповецький ; анімат. Я. Горбаченко ; опер. П. Ракітін, Е. Губський ; комп. М. Скорик. — [Київнаукфільм, 1968. — [Електрон. файл: 09 хв. 05 с.]. — Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=n8nV-A6nbzl>

Кошеня = Котёнок / реж. А. Кирик ; сцен. Ю. Чеповецький ; анімат. Е. Лисицька, А. Трифонов ; опер. А. Меньшиков, Н. Шевчук ; комп. В. Шаповаленко. — [Київнаукфільм, 1979]. — [Електрон. файл: 10 хв.]. — Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=m8EEiQIO0mg>

Лікар Айболить = Доктор Айболит : за мотивами казок і віршів К. Чуковського / реж. Д. Черкаський ; сцен. Д. Черкаський, Ю. Чеповецький ; анімат. Н. Марченкова, Н. Зурабова, І. Ковальов та ін. ; опер. О. Мухін ; комп. Г. Фіртич : [Київнаукфільм, 19784-]. — Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=e99-Y1kPnCQ>

Найголовніший горобець = Самый главный воробей / реж. В. Дахно ; сцен. Ю. Чеповецький ; анімат. І. Ковальов, Н. Марченкова, А. Педан ; опер. А. Гаврилов ; комп. Є. Дергунов. — [Київнаукфільм, 1977]. — [Електрон. файл: 09 хв. 16 с.]. — Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=pkzfQZGG0-U>

Непосида, М'якуш і Нетак = Непоседа, Мякиш и Нетак / реж. Н. Василенко ; сцен. Ю. Чеповецький ; анімат. Д. Черкаський, А. Педан, В. Демкін та ін. ; опер. Г. Островський ; комп. Я. Лапинський. — [Київнаукфільм, 1963]. — [Електрон. файл: 10 хв. 16 с.]. — Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=Mv6Jvo2T-NA>

Пригоди капітана Врунгеля = Приключения капитана Врунгеля : за мотивами однойм. повісті А. Некрасова : у 13 сер. / реж. Д. Черкаський ; сцен. та автор пісень Ю. Чеповецький ; анімат. К. Чікін, Н. Зурабова, Н. Марченкова та ін. ; опер. Л. Прядкін ; комп. Г. Фіртич. — [Київнаукфільм, 1976]. — Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=Tn7Lju40Ij8>

Чарівник Ох = Волшебник Ох / реж. Д. Черкаський ; сцен. Ю. Чеповецький ; анімат. В. Ємельянова, Н. Марченкова, Д. Черкаський та ін. ; опер. А. Гаврилов. — [Київнаукфільм, 1971]. — [Електрон. файл: 09 хв. 04 с.]. — Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=GM8NrFhtUCY>

Художні фільми

Енн із Зелених Дахів : за однойм. повістю Л. М. Монтгомері / реж. К. Саллівен ; сцен. К. Саллівен, Д. Вайсенфелд ; опер. Р. Охаші ; комп. Х. Харді ; в ролях: К. Дьюхерст, Р. Фарнсуорт, М. Фоллоуз та ін. — [1985]. — Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=vWvDxlyTo4o>

УЛЬФ СТАРК ТА ІНШІ ДИВАКИ...

Сценарій літературної світлиці для читачів-учнів 5-6 класів

Дійові особи. Ведучий, Батько, Мати, Ульф (хлопець), Ульф Старк (дорослий), Берра, Нільс, Фред, Сван, Людвіг, Катарина.

Ведучий. Добрий день, дорогі друзі! Ви, певно, чули від інших людей: «Який же ти дивак!». Це може бути як і схваленням, так і засудженням. А от вираз: «Ну ти і зануда!» звучить зазвичай негативно. Так ким краще бути — диваком або занудою? Запитаємо про це віртуального гостя нашої світлиці — шведського письменника для дітей Ульфа Старка. На жаль, два роки по тому він пішов із життя, але з нами лишилися його книжки, а також інтерв'ю. Наприклад, коли він був у Києві, на книжковій ярмарці, то стверджував, що дитячому письменнику потрібно бути занудою, бо мало що читачам прийде в голову після твоїх книг. Але якби в дитинстві Ульф Старк не був диваком, він би не написав жодної книжки для дітей...

Висвічується обкладинка книги «Тоді я був просто Ульф».

Батько. Скільки тобі років, Ульфе?

Ульф. Вісім.

Батько. Атож. У твоєму віці нормально щось вигадувати. І часом не розрізнити реальності від вигадки. Звісно, приємно уявляти собі фантастичне, як то буває, коли людина лежить із заплющеними очима і слухає музику. Але що буде, коли називатимуть правдою те, чого не було? Уяви собі, яка жахлива буде плутанина.

Ульф (сміючись). Уявив.

Батько. Тоді намагайся завжди говорити правду. *(Іде).*

Ульф. Гарзд. Мене цікавить лише одне. Що таке правда?.. Ось, наприклад, я ніколи не бачив свою сестру. Вона померла, навіть не народившись. Але все одно вона найкраща сестра на світі! Вона добра і весела. От тільки любить трохи бешкетувати і робити усяку шкоду... Що б таке зробити для неї?

*Висвічується обкладинка книги «Моя сестра — ангел».
З'являється у сукні та золотій перуці.*

Берра. Привіт, Уффе! Чого ти так вирядився?

Ульф. Це не я. Ти хіба не бачиш? Це моя сестричка! Як вона тобі?

Берра. От дивак! Вирядився, мов папуга. Чого ти корчиш із себе дівчинку?

Ульф. Бо хочу показати моїй сестрі наше життя. Моя сестра – ангел. *(Знімає перуку. Замислено).* Цікаво, чи дають їй у Царстві Небесному цукерки?

Берре. А мене от що цікавить... Чого в мене немає дідуся?

Ульф. А я знаю, де його взяти! У притулку для старих людей. *(Ідуть).*

*Висвічується обкладинка книжки «Чи вмієш ти свистіти, Юганно?».
Виходить Нільс та Берра з Ульфом.*

Берра. Добрий день, дідусю! Мене звати Бертіль. Сьогодні я прийшов Вас провідати. І приніс вам квітку.

Нільс. Га? Хіба я твій дідусь?

Берра. Так. І ось я перед вами. Раніше якось не випало прийти.

Нільс. Неймовірно, як же ти виріс! Скільки ж тобі років?

Берра. Сім.

Нільс. До того, як оце ти з'явився, мені було тут дуже самотньо.

Берра. А це Ульф, він мій друг.

Нільс. А мене звати Нільс? Що ми зараз будемо робити.

Ульф. Мій дідусь пригощає мене кавою.

Нільс. Гарна думка.

Ульф. А ще водить на ставок і ловить рибу.

Нільс. Добре... А ще я можу зробити повітряного змія. І навчити онука свистіти свою улюблену пісню!

Берра. Як добре мати дідуся! *(Ідуть).*

Ульф Старк. Діти повинні мати можливість гратися, вчитися, дружити. Саме в книгах діти можуть знайти те, чого їм не вистачає у житті.

Ведучий. Як справжній дитячий письменник, Ульф Старк ніколи не ділив життя на дитяче і доросле. Він добре знав, що у дитини також бувають негаразди і проблеми. А особливо у важкі часи... Та його герої – це завжди сильні люди.

*Висвічуються обкладинки книжок
«Маленька книжка про Любов» і «Золоте серце».
Виходить Фред.*

Фред. Мама й тато назвали мене Фредом. В перекладі із шведської – мир. Але це не допомогло. Почалася війна. І татові довелося обороняти кордон десь на півночі. *(Бере батькове фото і розмовляє з ним).* Хочеш почути таємницю? Я люблю Ельсу з нашого класу... Любов – це вагоме слово? Добре, я у неї трохи закоханий. Принаймні дуже багато думаю про неї. І мені стає тепло, щойно я її побачу... Ти дивуєшся, чому саме Ельсу, а

не скажімо, Інґрід чи Енн-Марі. Вони симпатичні. А от Ельса — сильна і з кучерявим каштановим волоссям. До того ж вона гугнявить. А коли міряється силою рук, то завжди перемагає. Ти ж нікому не скажеш, що я її кохаю, так? Є шведи, які вміють мовчати. Я їй хотів допомогти з арифметики, але вчителька це побачила... *(Пауза)*. А ще незабаром Різдво. Я допомагаю продавати ялинки, адже життя стало скрутним... А ще... вчителька написала мені догану... Не знаю, як про це сказати мамі. *(Входить мама. Фред простягає їй листа)*.

Мама. Що це?

Фред. Читай.

Мама *(читає)*. «Сьогодні вашому сину Фреду внесено догану за те, що він приклеїв гітлерівські вуса на скелет у шкільній шафі. Через це Фредові занижено оцінки з поведінки. На вашому місці я ним пишалася б». *(Обіймає Фреда)*. Я пишаюся. І тато буде пишатися, коли довідається.

Фред. А може, він таки приїде до нас на Свят-вечір?

Ведучий. Мрії можуть збуватися. Особливо у чарівний різдвяний час. На Фреда чекає чимало омріяних подарунків. Навіть якщо тато на війні, не вистачає їжі, і хлопець майже перед канікулами отримує догану від директора, все, чого він найбільше хоче, здійсниться.

Ульф Старк. Як бачите, мої герої закохуються. Радіють цьому і водночас бояться, ховають любов у глибині душі і прагнуть зробити щось таке, щоб найкраща дівчинка на світі дізналася про це...

Висвічується обкладинка книжки «Золоте серце».

Виходять Сван, Людвіг.

Сван. Людвігу, як ти це витримуєш! Ти ж просиджуєш за тим роялем по кілька годин на день! Невже ти не стомлюєшся? І тобі не нудно?

Людвіг. Ні. Я тоді ніби говорю з Богом.

(Виходить Катаріна).

Катаріна. Я загубила своє серце. Ти зірвав його з ланцюжка, коли летів у воду. Мені подарував його дідусь, коли мене хрестили. Він його сам зробив.

Людвіг. Я пірну ще раз. Це все-таки через мене сталося. *(Йде за куліси, повертається і простягає кулон у вигляді серця)*. Ось...

Катаріна. Дуже дякую.

Людвіг. Пусте, я ж люблю пірнати. *(Одягає їй на ший ланцюжок)*. Ми тепер будемо зустрічатися?

Катаріна. Ні, тепер нам треба йти.

Людвіг. Ти не хочеш зі мною зустрічатися?

Катаріна. У тих, хто хочуть зустрітися, усе має бути серйозно. Інакше не варто і пробувати. Мої батьки будуть розлучатися.

Людвіг. Мої вже розлучилися.

Катаріна. Люди, буває, живуть разом, аби тільки жити. А я так не хочу. Я хочу, щоб ти зрозумів, хто я така. До того ж ти повинен довести, що я тобі подобаюся.

Людвіг. А як мені це зробити?

Катаріна. Сам придумай, як.

Ведучий. І справді, як це показати. Принести квіти? Але це може зробити хто завгодно. Подарувати найдорожче для тебе? Так, але це ще не все. Любити когось — це не просто знати, які в тої людини очі, волосся, руки. Це знати, яка в неї душа... *(Дуть).*

Ульф Старк. Зануда — це не обов'язково відмінник у школі, або, наприклад, хлопець, який займається музикою. Дивак — це не той, хто шокує своєю поведінкою. Дивак — це той, який не може сприймати цей світ стереотипно. І той, хто сам може створити диво для іншого... Колись я почув у дитинстві: «У тебе є іскра Божа!». А ще: «Пиши серцем!». І намагався, прикидаючись занудою, усе-таки лишатися диваком...

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Книги

Монтгомері Л-М. Енн із Зелених Дахів : роман. [Кн. 1] / Л. М. Монтгомері ; пер. з англ. А. Вовченко ; обкл. Ю. Симолюк. — Львів : Урбіно, 2013. — 314 с.

Пчілка О. Годі, діточки, вам спати! : вірші, оповідання, казки, фольклор. записи / О. Пчілка ; іл. Є. Рудюк ; обкл. О. Кіналя. — Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2017. — 271 с. : іл. — (Світовид : бібліотека світ. Літ. для дітей у 100 томах. Серія 3. Літ. 20 ст.).

Скуратівський В. Дідух : Свята укр. народу / В. Скуратівський ; іл. О. Ковалья, Н. Коваль. — Київ : Освіта, 1995. — 271 с. : іл.

Скуратівський В. Погостини, або Дванадцять мандрівок у глибину століть : оповідання / В. Скуратівський ; худож. К. Музика. — Київ : Веселка, 1990. — 126 с. : іл. — (Живиця).

Старк У. Золоте серце : повість / У. Старк ; пер. зі швед. Г. Кирпи ; худож. оформ. М. Кошулінської. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2018. — 61, [2] с. : іл.

Старк У. Маленька книжка про любов / У. Старк ; зі швед. пер. Г. Кирпа ; намал. М. Фоя. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2016. — 106, [5] с. : іл.

Старк У. Тоді я був просто Ульф : оповідання / У. Старк ; пер. зі швед. Г. Кирпа ; іл. М. Фоя. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2017. — 119, [2] с. : іл.

Старк У. Чи вмієш ти свистати, Юганно? ; Моя сестра — ангел = Kan du vissla Johanna ; Min syster ar en angel : [повісті] / У. Старк ; зі швед. пер., [післямова] Г. Кирпи ; намалювала О. Гринюк. — Львів : Вида-во Старого Лева, 2016. — 62, [1] с. : іл.

Чеповецький Ю. Веселі пригоди Мицика і Кицика / Ю. Чеповецький ; пер. Н. Забіли ; мал. В. Харченка ; дизайн Т. Осадчук. — Харків : Школа, 2017. — 157, [2] с. : іл. — (Дитячий бестселер).

Чеповецький Ю. Неймовірні пригоди М'якуша, Нетака та Непосидька / Ю. Чеповецький ; іл. В. Харченка ; пер. Т. Вакуленко, Н. Косенко. — Харків : Школа, 2011. — 176 с.

Чеповецький Ю. Пригоди шахового солдата Пешкіна / Ю. Чеповецький ; пер. Т. Вакуленко ; худож. В. Харченко. — Харків : Школа, 2012. — 191 с. : іл. + 1 брош. — (Дитячий бестселер). — Дод.: Твоя шахова абетка, або Посібник для майбут. гросмейстерів... : самовчитель із шахів / уклад. В. Федієнко ; худож. В. Харченко. — Харків : Школа, 2012. — 32 с., іл.

Янсон Т. Країна Мумі-тролів. Кн. 1 : Маленькі тролі і велика повінь ; Комета прилітає ; Капелюх Чарівника / Т. Янсон ; іл. авт. ; зі швед. пер. Н. Іваничук. — Львів : Вид-во Старого Лева, [2007]. — 350 с. : іл., портр. — (Світ. бестселер).

Янсон Т. Країна Мумі-тролів. Кн. 2 : Мемуари Тата Мумі-троля ; Небезпечне літо ; Зима-чарівниця / Т. Янсон ; іл. авт. ; зі швед. пер. Н. Іваничук. — Львів : Вид-во Старого Лева, [2007]. — 431 с. : іл. — (Світ. бестселер).

Янсон Т. Країна Мумі-тролів. Кн. 3 : Невидиме дитятко ; Тато і море ; Наприкінці листопада / Т. Янсон ; іл. авт. ; зі швед. пер. Н. Іваничук. — Львів : Вид-во Старого Лева, [2007]. — 519 с. : іл. — (Світ. бестселер).

Статті

Бараб О. ГЕРОЇНЯ, яка стане доброю ПОДРУГОЮ: [про Люсі Мод Монтгомері] : мод. читанка / О. Бараб // Однокласник. — 2015. — № 7. — С. 18-19.

На шляху до Європи: Ульф Старк і довкола нього : укр.-скандінав. діалог щодо суч. літ. : [дискусія про Ульфа Старка і суч. літ.] // Зарубіж. літ. в шк. України. — 2015. — № 11. — С. 2-11.

Твардовська Г. «Мій дух із тобою, волинський куточок!»: [про О. Пчілку] : націон. еліта / Г. Твардовська // Слово Просвіти. — 2018. — 7-13 черв. — С. 7.

Якимчук Л. Карта світу літератури : часто образ чужої країни формується через літ. твори: ми читаємо та отримуємо уявлення про емоц. взаємини людей, що там мешкають, їхні зацікавлення, а часом і про конкрет. міста: [про Люсі Мод Монтгомері] / Л. Якимчук // Культура і життя. — 2017. — 31 берез. — С. 5.

Ялтанець Т. Живе спілкування із зарубіжними письменниками / Т. Ялтанець // Всесвіт. літ. в шк. України. — 2013. — № 5. — С. 19-21.

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

**КНИГА
РОЗКРИВАЄТЬСЯ —
МАНДРІВКА ПОЧИНАЄТЬСЯ**

Методичні поради до Всеукраїнського тижня
дитячого читання — 2019

Відповідальна за випуск: Гордієнко А.І.
Матеріал підготувала: Осадча Ю.В.
Літературний редактор: Кійко Н.М.
Комп'ютерна верстка Кійко Н.М.
Підписано до друку 19.02.2019 р.
Зам. № 4. Наклад 75 прим.

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua

